

Wilde bijen in mijn

Tekst Annette van Berkel

Vosjes tussen de tuinplanten

Bij vosje denkt u al gauw aan een roodbruin behaard zoogdierjong, maar in de rubriek 'Wilde bijen' gaat het toch echt over een bij. Het vosje (*Andrena fulva*) is een zandbij (zie *Bijenhouden* 2021-4), die haar naam dankt aan de kleur van het vrouwtje: een prachtige vosrode beharing op de bovenkant van borststuk en achterlijf. De onderkant van het lijf, de poten en de kop zijn zwart en ze is net zo groot als een honingbij. Dat bij elkaar maakt haar een opvallende bij. Het mannetje is een fractie kleiner, mist de felrode beharing en zwarte onderdelen en heeft witte haren op zijn kop. U mist hem veel makkelijker dan de vrouwtjes. In mijn tuin zitten overduidelijk vosjes dames, maar mannetjes heb ik nooit met zekerheid vastgesteld, terwijl die er toch ook rond moeten vliegen.

Voorjaars-stadssoort

De eerste vosjes verschijnen in maart en vliegen soms tot in juni. De piek ligt in april. Vaak zie ik de eerste zonnend ergens op een blad of rondlopend op mijn houtsnipperpad. Ik wordt altijd erg blij van de eerste verschijning van dit mooie bijtje! Ze bezoeken allerlei voorjaarsbloemen en lijken een voorkeur te hebben voor bessensoorten. Het is een algemene bijensoort die in het hele land te zien is. Het dier vliegt veel in stedelijke omgevingen en is een echte tuinbij.

Holletjes tussen de tuinplanten

Het vosje is een zandbij en graaft dus gangen in de grond. Gelukkig voor mij doen ze dat ook in klei. Bij mij zitten de holen tussen de planten op de warmste plekken in de tuin. Opvallend zijn de gaatjes niet. De donkere kleur van de graafsels vallen weg in de schaduw tussen de planten. Dat

maakt het meteen lastig om de nestjes te vinden en er rekening mee te houden. U moet het hebben van invliegende bijen en die tussen de vegetatie volgen (het laatste stukje lopen ze meestal). Ik kijk goed waar vosjes invliegen en zet daar in gedachten een kring met een doorsnede van één meter omheen. Daar kom ik niet meer aan tot na mei.

Per ongeluk heb ik wel eens een stukje border bewerkt waar een vosje een nest bleek te hebben. Het arme dier is uren bezig geweest met zoeken naar de nestingang want alles was onherkenbaar veranderd. Omdat ik haar de hele dag bezig zag vermoed ik dat zij hem niet meer heeft kunnen vinden. Heel haar levenswerk weg! Ik voelde me verschrikkelijk schuldig. Als ik iets wil veranderen in het bij vosjes geliefde deel van mijn tuin doe ik dat tegenwoordig buiten de vliegperiode van de vosjes.

Vosje-vrouw op weg naar zonnig plekje. Foto Kars Veling

Vosje-vrouw foeragerend op zwarte bes. Foto Anthonie Stip

tuin

De gangen zijn ongeveer een halve meter lang met de broedcellen in het onderste deel, vanaf zo'n 35 cm. Dat is een diepte waarop u meestal niet komt met het veranderen van uw planten in de border. Dus tuinwerkzaamheden buiten de vliegperiode zijn geen probleem. Als u een hol gevonden hebt en u wilt de bij uit haar hol zien komen, dan moet u flink geduld oefenen. Het kan erg lang duren voor ze naar buiten durven als ze zien dat er iets anders is dan anders. En als u de geringste beweging maakt verdwijnt ze weer naar binnen om na een hele tijd pas weer haar voelspriet naar buiten te steken om te controleren of alles veilig is.

Kapers op de kust: de signaalwespbij

Wie vosjesbijennesten in de tuin heeft komt vroeg of laat ook de signaalwespbij tegen. Dit is een broedparasiet van de vosjes. De vrouwtjes vliegen opvallend rond in de buurt van de nesten. Bij afwezigheid van het vosjesvrouwtje dringen ze het nest binnen en leggen ze een ei in een geopende cel. De larf doodt het ei van het vosje en gebruikt de nectar/stuifmeelvoorraad voor zichzelf.

Soms verraden wespbijen dat ik op meer plekken vosjesnesten heb dan ik dacht. ●

Signaalwespbij foeragerend op paardenbloem. Foto Kars Veling

Vosje-man drinkend op aalbes. Foto Pieter van Breugel